

Μεσοποταμία

Κύρια Χαρακτηριστικά :

- Ανακάλυψη: τροχού, άροτρου, γραφής (σφηνοειδής), αριθμών *
- Οργανωμένες πόλεις (οικίες, εργαστήρια, ναοί, ανάκτορα, τείχη)
- Ζιγκουράτ: 2100 - 2000 π.Χ. Ήταν αρχαία κτίσματα σε μορφή πυραμίδας
- Σύνδεση Αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ανάγλυφου
- Υλικά δόμησης : πέτρες – Εφυσωμένα τούβλα
- Εμφανίζεται η ασίδα ως σημαντικό αρχιτεκτονικό στοιχείο

*ένα σύστημα που βασίζεται στον αριθμό 60 με το οποίο μέχρι σήμερα μετράμε την ώρα και τις μοίρες.

(Τι πρέπει να γνωρίζω για αρχή) Κύρια Χαρακτηριστικά:

- Σταθερός, ακμαίος πολιτισμός με **Οργανωμένες πόλεις**
- **Ο πρώτος μοναδικός άρχοντας (3100 π.Χ.)**
- **Ανάπτυξαν την τεχνική της ταρίχευσης**
- **Ανέπτυξαν την Ιερογλυφική Γραφή + τη Γεωμετρία (μετρικό σύστημα: ο κάρναβος)**
- **Συμβατική ζωγραφική ιερατικού χαρακτήρα**
- **Πυραμίδες (2580 π.Χ, στη Γκίζα, Αίγυπτος)**
- **Χωρίζεται σε τρία Βασίλεια :**
  - ❖ **Αρχαίο Βασίλειο, 3^η χιλιετία. Το τέλος του, 2160 π.Χ. περίπου**
  - ❖ **Μέσο Βασίλειο, 2040 π.Χ. Σταθεροποίηση επί Φαραώ**
  - ❖ **Νέο Βασίλειο, 1550-1086 π.Χ. Η πιο σημαντική περίοδος- Ακμή**

Τι πρέπει να γνωρίζω:

Η αιγυπτιακή τέχνη έχει να επιδείξει επιτεύγματα

- στην αρχιτεκτονική (ναούς, πυραμίδες, τάφους) . Πυραμίδες // Βασιλικοί τάφοι (2580 π.Χ, στη Γκίζα)
- στη γλυπτική (ανάγλυφα ή γλυπτά από πέτρα, ξύλο, γύψο)
- στη ζωγραφική (τοιχογραφίες, ταφική ζωγραφική, παπύρους)
- στην αγγειοπλαστική
- την υφαντική τέχνη
- την κοσμηματοποιία

Τι είναι τα Λαμασσού; Αγάλματα με μορφή φτερωτού ταύρου και ανθρώπινο κεφάλι. Συμβολίζουν τη δύναμη του ζώου με την πνευματική δύναμη του ανθρώπου. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του αγάλματος Λαμασσού είναι τα πέντε πόδια, έτσι ώστε από όλες τις πλευρές να εμφανίζεται με τέσσερα πόδια.

Τι γνωρίζετε για την Πύλη της Ιστάρ; Μία από τις έξι πομπικές πύλες στο ανάκτορο του Ναβουχοδονόσορα, μέσα στο οποίο υπήρχαν επίσης οι περίφημοι κρεμαστοί κήποι και ο Πύργος της Βαβέλ. Ως υλικό δόμησης έχει χρησιμοποιηθεί το τούβλο, το οποίο έχει καλυφθεί με εφυσωμένα πλακάκια. Η διακόσμηση παρουσιάζει ταύρους και δράκους. Η αψίδα με τις ανάγλυφες παραστάσεις πρωτοεμφανίζεται εδώ ως μια σημαντική αρχιτεκτονική μορφή.

Τι είναι τα Ζιγκουράτ; ναοί που ήταν φτιαγμένοι από πλίνθινα κλιμακωτά επίπεδα. Ο ναός του θεού της Σελήνης ήταν τοποθετημένος στην κορυφή του ζιγκουράτ, σύμβολο της φυσικής και πνευματικής ανωτερότητας του θεού. Για να υπάρχει πρόσβαση στην κορυφή κατασκεύαζαν τις λεγόμενες εξέδρες. Οι τρύπες στο περίβλημα του ζιγκουράτ ίσως να είχαν ανοιχτεί για να μη σκάσουν τα πήλινα τούβλα την περίοδο των βροχών.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

- Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας, δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.
1. Από τις πυραμίδες της Γκίζας, η μεγαλύτερη πυραμίδα είναι αυτή του Χέοπα.
  2. Οι τέσσερις έδρες της πυραμίδας του Χέοπα είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένες με τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.
  3. Ο πολιτισμός της Μεσοποταμίας οφείλεται στον υδάτινο πλούτο του Νείλου.
  4. Το Νέο Βασίλειο 1550 έως 1086 π.Χ. ήταν η σημαντικότερη περίοδος στην ιστορία της Αιγύπτου.
  5. Οι πυραμίδες αποτελούσαν τόπο ταφής όλων των κατοίκων της Αιγύπτου.
  6. Σε κάθε πόλη της Μεσοποταμίας υπήρχαν τα ζικουράτ (ναοί) που ήταν φτιαγμένα από πλίθινα κλιμακωτά επίπεδα.
  7. Η Πύλη της Ιστάρ είναι φτιαγμένη από μάρμαρο.
  8. Στην περιοχή της Μεσοποταμίας, ανάμεσα στους ποταμούς Τίγρη και Ευφράτη, αναπτύχθηκε ένας από τους σπουδαιότερους αρχαίους πολιτισμούς.
  9. Οι Σουμέριοι ανακάλυψαν τη γραφή.
  10. Ο πολιτισμός της Αιγύπτου αναπτύχθηκε κυρίως στις πόλεις Ουρ, Ουρούκ και Λαγκάς.
  11. Η αιγυπτιακή τέχνη έχει να επιδείξει θαυμάσια επιτεύγματα στην αρχιτεκτονική.
  12. Στην αιγυπτιακή τέχνη, οι άντρες απεικονίζονται πάντοτε ανοιχτόχρωμοι και οι γυναίκες σκουρόχρωμες.
  13. Η Αίγυπτος ανέπτυξε ένα δικό της σύστημα γραφής, τα ιερογλυφικά.
  14. Στην αιγυπτιακή ζωγραφική, το μάτι και το στήθος παρουσιάζονταν μετωπικά, ενώ το πρόσωπο και το υπόλοιπο σώμα πλάγια.
  15. Την Αίγυπτο ο Ηρόδοτος την ονόμασε “φωτιά του Νείλου”.
  16. Οι πυραμίδες χτίζονταν όταν πέθαινε ένας Φαραώ.
  17. Τα αγάλματα των Φαραώ και των θεών ήταν λαξευμένα επάνω σε σκληρές πέτρες όπως ο γρανίτης, για να διατηρηθούν “αιώνια”.
  18. Οι ζωγραφικές παραστάσεις και τα ανάγλυφα που βρίσκονται στις πυραμίδες είχαν ως στόχο να βοηθήσουν το νεκρό να περάσει στην άλλη ζωή.
  19. Το Έπος του Γιλγαμές είναι το πρώτο σημαντικό ποίημα στην ιστορία της ανθρωπότητας.
  20. Οι Αιγύπτιοι ανακάλυψαν τη γραφή.
  21. Ανάμεσα στα επιτεύγματα των κατοίκων της Μεσοποταμίας, περιλαμβάνεται και η ανακάλυψη του τροχού και του αρότρου.
  22. Οι πρώτοι κάτοικοι της περιοχής της Μεσοποταμίας ήταν οι Βαβυλώνιοι.
  23. Οι Αιγύπτιοι ανακάλυψαν τη χρήση των αριθμών, ένα σύστημα που βασίζεται στον αριθμό 60, με το οποίο μέχρι σήμερα μετράμε την ώρα και τις μοίρες.
  24. Οι Σουμέριοι ανέπτυξαν αξιόλογη λογοτεχνία.
  25. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του αγάλματος “Λαμασσού” είναι τα πέντε πόδια.

- Να αντιστοιχίσετε τους αριθμούς 1, 2, 3, 4, 5 της γραμμής (I) με τα γράμματα α, β, γ, δ, ε, στ από τη στήλη (II) .
Σημειώνεται ότι ένα γράμμα από τη γραμμή (II) θα περισσέψει.

(I)	1.	2.	3.	4.	5.	
(II)	α.	β.	γ.	δ.	ε.	στ.
	Σαρκοφάγος του Τουταγχαμών	Νεφερτίτη	Ναός του Άμμωνα	«Λαμασσού»	Πύλη της Ιστάρ	Η Μεγάλη Σφίγγα

- Να αντιστοιχίσετε τους αριθμούς 1, 2, 3, 4, 5 της γραμμής (Α) με τα γράμματα α, β, γ, δ, ε, στ από τη στήλη (Β) .
Σημειώνεται ότι ένα γράμμα από τη γραμμή (Β) θα περισσέψει.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Σουμέριοι	α. Τόπος ενταφιασμού των Φαραώ
2. Μεσοποταμία	β. Σφηνοειδής γραφή
3. Ασσύριοι	γ. Πυρίτιδα
4. Αίγυπτος	δ. Πολιορκητικές μηχανές
5. Πυραμίδες	ε. Ζιγκουράτ
	στ. Ιερογλυφικά

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1.	α. Πύλη της Ιστάρ
2.	β. Σαρκοφάγος του Τουταγχαμών
3.	γ. Ζιγκουράτ
4.	δ. Πυραμίδα του Χέοπα
5.	ε. Η μεγάλη Σφίγγα
	στ. Στήλη του Θησαυροφύλακα

- Πώς αποδίδονται οι εικόνες στην αιγυπτιακή ζωγραφική και για ποιον λόγο; Να αναφέρετε παραδείγματα.
- Πώς απεικονίζονται, χρωματικά, οι άντρες και οι γυναίκες στα αιγυπτιακά γλυπτά;
- Μεταξύ των λαών της Μεσοποταμίας, ποιοι ήταν εκείνοι που συνέβαλαν στη βελτίωση του επιπέδου ζωής των ανθρώπων, με ποιες ανακαλύψεις και με ποιον τρόπο;
- Να γράψετε τον αριθμό καθεμιάς από τις παρακάτω προτάσεις και, δίπλα στον αριθμό, το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.
  1. Η Πύλη της Ιστάρ, έχει κατασκευαστεί από: α. μάρμαρο β. τούβλο γ. γρανίτη
  2. Στην αιγυπτιακή γλυπτική, πώς απεικονίζονται οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες; α. πιο ανοιχτόχρωμες β. πιο σκουρόχρωμες γ. το ίδιο

- α. Πώς ονομάζεται ο ναός της φωτογραφίας;
- β. Σε ποιες περιοχές υπήρχαν οι συγκεκριμένοι ναοί και από τι υλικό ήταν φτιαγμένοι;
- γ. Πού τοποθετούσαν τον ναό του θεού της Σελήνης στα συγκεκριμένα κτίσματα και τι συμβόλιζε;
- δ. Ποιον ρόλο θεωρείται ότι εξυπηρετούσαν οι τρύπες στο περίβλημά τους;

α . Ποιο γλυπτικό έργο παρουσιάζεται στην εικόνα;

Πρίγκιπας Ραχτοτέπ και πριγκίπισσα Νοφρέτ, γλυπτό της 4ης δυναστείας. Βρίσκεται στο Μουσείο Καΐρου.

β . Με ποιόν τρόπο αποδίδονται οι μορφές;

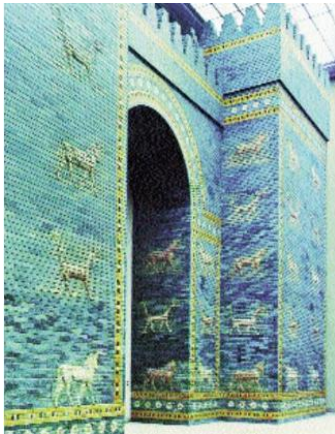
Οι γλυπτικές μορφές, αποδίδονται σύμφωνα με τις συμβάσεις της Αιγυπτιακής τέχνης. Είναι καθιστές σχεδόν άκαμπτες και τα χαρακτηριστικά τους αποδίδονται με συγκρατημένη λεπτομέρεια. Η αντρική φιγούρα είναι σκουρόχρωμη ενώ η γυναικεία αποδίδεται πιο λευκή (δηλώνει την ευγενική θέση της).

γ . Από τι υλικό είναι φτιαγμένες και ποιο ρόλο παίζουν τα κοσμήματα που φορούν οι γλυπτές φιγούρες;

Οι μορφές από ασβεστόλιθο, κάθονται σε αυστηρά τετραγωνισμένους θρόνους με αποτυπωμένα ιερογλυφικά. Τα κοσμήματα είναι αποτροπιακά, αποτελούν μέρος της προστασίας του σώματος και προσθέτουν κύρος στις μορφές-δείχνουν τη ευγενική τους καταγωγή).

- α. Πού βρίσκονται οι πυραμίδες της φωτογραφίας και πώς ονομάζονται; Ποια είναι η μεγαλύτερη;
- β. Για ποιους/ποιες έχτιζαν τις μικρότερες πυραμίδες και τους μασταμπά;
- γ. Πότε χτίζονταν οι πυραμίδες; Να περιγράψετε τη διαδικασία.

Στη φωτογραφία απεικονίζεται η Πύλη της Ιστάρ (Ιράκ) (7ος-8ος π.Χ. αι.).

- α. Πού μπορούμε να επισκεφτούμε σήμερα την αναπαράσταση της Πύλης;
- β. Ποιο ήταν το υλικό δόμησης και με τι έχει καλυφθεί;
- γ. Ποια πλάσματα αναπαρίστανται στη διακόσμηση της Πύλης και με τι συνδέονται;
- δ. Ποια άλλα μνημεία υπήρχαν ταυτόχρονα στην περιοχή όπου βρισκόταν η Πύλη της Ιστάρ;

- α. Σε ποιους τομείς έχει να επιδείξει θαυμάσια επιτεύγματα η αιγυπτιακή τέχνη;
- β. Ποιες σημαντικές αλλαγές, σε σχέση με τους παραδοσιακούς τρόπους απόδοσης της μορφής, παρατηρείτε στο γλυπτό της Νεφερτίτης;
  - α. • στην αρχιτεκτονική (ναούς, πυραμίδες, τάφους) • στη γλυπτική (ανάγλυφα ή γλυπτά από πέτρα, ξύλο, γύψο) • στη ζωγραφική (τοιχογραφίες, ταφική ζωγραφική, παπύρους) • στην αγγειοπλαστική • στην υφαντική τέχνη και • στην κοσμηματοποιία
  - β. Τα ιδιαίτερα τονισμένα χαρακτηριστικά του προσώπου δείχνουν ότι οι παραδοσιακοί κανόνες απόδοσης της μορφής καταργούνται, αλλά η εικόνα της βασίλισσας δεν παύει να υποδηλώνει την εξουσία της. Κατά την περίοδο της βασιλείας του Ακενατών, η θρησκεία αλλάζει και η τέχνη αντιμετωπίζεται με μια πιο φιλελεύθερη στάση. Τα γωνιώδη σχήματα αντικαθίστανται από πιο στρογγυλεμένες φόρμες και η ακαμψία με μια λιγότερο τυπική και περισσότερο ελεύθερη απόδοση.